

A nemzetiségi közoktatás 2010-ben

1. Bevezető

A nemzeti kisebbségek számaránya, valamint pillanatnyi súlya és állapota egy országon belül elsősorban a népszámlálási adatokból, esetleg a társadalmi vagy politikai életben játszott szerepük alapján ítélhető meg. Mivel azonban a lakosság számbavétele csupán tízévente történik, így a változások illetően nyomon követése eléggé nagy nehézségeket okoz. Épp ezért érdemes szem előtt tartani azt a tényt, hogy milyen létszámban és arányban vannak jelen a kisebbséghez tartozó gyerekek a közoktatásban, hiszen az aktuális helyzetkép megrajzolása mellett ezek a szám adatok közép- és hosszabb távú prognózisok felvázolására is lehetőséget biztosítanak, és így arról is pontosabb elképzeléseink lehetnek, hogyan alakulhatnak az egyes nemzetiségi csoportok érvényesülési és/vagy megmaradási esélyei az elkövetkező évtizedekben.

Az identitás kérdésének alakulása mindenekelőtt annak függvénye, milyen széles körű intézményhálózattal rendelkezik az adott népcsoport, vannak-e közművelődési intézetei, a kultúrája továbbörökítését biztosító csoportosulásai. Legfőképp azonban az a lényeges, működnek-e olyan óvodák és iskolák az általuk lakott területeken, ahol a kisebbséghez tartozó egyének anyanyelvén zajlik az oktató-nevelő munka, ahol helyénvaló módon és megfelelő színvonalon tanítják a nemzeti kultúrát, történelmet és irodalmat, ahol képesek lehetnek az újabb generációk azonosságtudatának és műveltségi szintjének hatékony fejlesztésére.

Ha erre nem nyílik lehetőség, ha nincs megfelelő jogi, infrastrukturális vagy akár anyagi háttér ennek biztosítására, illetve amennyiben a csoport tagjai ezt maguk sem tartják fontosnak, a nemzeti kisebbség homogén közösségként való fennmaradásának esélyei teljesen elveszhetnek. Hogyha a minoritást alkotók kizárólag otthonaikban használják anyanyelvüket, s a közéletben már a többség nyelvén kommunikálnak, ez ahhoz vezethet, hogy tanulmányaik során sem tartják fontosnak a kisebbségi nyelv használatát.

Mivel több szlovákiai kisebbség esetében ez a leépülési, illetve integrációs folyamat már jelentős méreteket öltött, s ennek következtében számarányukban is komoly csökkenést mutathatunk ki, lassan gyakorlatilag a közoktatási statisztikákból is eltűnnek, mert már majdhogynem csak egy elhanyagolható töredékként vannak jelen. Ezért tanulmányunkban is – mivel az egyes népcsoportok óvodáinak és iskoláinak adatai szinte összehasonlíthatatlanok – elsősorban a Szlovákiában élő magyar nemzeti kisebbség száma adatainak vizsgálatára fókuszálunk. Ennek ellenére természetesen érintőlegesen bemutatjuk az ukrán, roma és egyéb kisebbségek helyzetét is, esetükben viszont más elbírálásra, más szempontok figyelembe vételére van szükség.

Szlovákiában a hatályos törvények értelmében az iskolarendszer egységes, a kisebbségek intézményeinek sajátosságai nem igazán jelennek meg a jogszabályokban, így ugyanazok a központi utasítások és rendelkezések vonatkoznak rájuk, amelyek a szlovák nyelven oktató iskolákra. Ennek következménye lehet

részben az is, hogy a nemzetiségek képviselőinek jelentős hányada ma nem él az oktatásra vonatkozó alkotmányos jogaival.

A jelen tanulmányban felsorakoztatott adatok öt esztendő távlatából próbálják bemutatni a kisebbségek életében és hozzáállásában bekövetkezett változásokat, illetve folyamatokat. A számokat ugyanis csakis a kontextus ismeretében érdemes és szabad vizsgálni, még abban az esetben is, ha helyenként (statisztikai) anomáliákra bukkanunk.

2. A közoktatási szám adatok elemzése

Bár a közoktatási hálózatba tartozó intézmények köre viszonylag tág, jelen esetben azonban csak az óvodai és az alapiskolai adatokból próbálunk meg következtetéseket levonni. Ennek legfőbb oka az, hogy az említett oktatási létesítményeket gyakorlatilag minden gyerek látogatja, így a legmegbízhatóbb alapot szolgáltatják a tanulságok megfogalmazásához, másrészt a szakközépiskolák vagy akár a speciális iskolák esetében már nem nagyon találkozunk nemzetiségi nyelven oktató intézménnyel, így azok vizsgálata nem adna pontos helyzetképet.

Elemzésünk – amelyben a vizsgált adatok a 2010. szeptemberében érvényes, a beiratkozások lezárása utáni állapotot tükrözik – ennek következményeképpen nem lehet teljesen átfogó és hibamentes, ráadásul a területi korlátok sem engedik a szélesebb körű analízist, mégis úgy véljük, a leglényegesebb trendek így is felfedezhetők és nyomon követhetők, ennél fogva pedig további okfejtésre adnak lehetőséget.

2.1 Óvodák

A múlt század nyolcvanas éveinek második felétől Szlovákiában a születések száma jelentősen visszaesett, s ennek köszönhetően manapság már több mint egyharmadával kevesebb óvodás van az országban, mint 1990-ben. A számszerű különbség 77097 gyerek, ami főleg az 1990 és 1995 közötti demográfiai válság következménye. Az utóbbi öt évben ez a csökkenési folyamat némileg lelassult, és már 2 százalék alatt maradt.

Év	Óvodások száma	Különbség (az 5 évvel korábbi állapothoz viszonyítva)
1990	216 336	-
1995	161 697	54 639
2000	154 232	7 465
2005	141 814	12 418
2010	139 239	2 575

Az utóbbi időszak változásait a későbbiekben még nemzetiségi szempontból is megvizsgáljuk, de addig vessünk egy pillantást az átfogó helyzetképre.

1. táblázat

Önkormányzati fenntartású óvodák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Óvoda				Osztály				Beiratott gyerekek				Felvételi kérelmek száma	Óvónők száma
	össz	ellátás			össz	ellátás			össz	ellátás				
		bent-laká-sos	egész napos	fél napos		bent-laká-sos	egész napos	fél napos		bent-laká-sos	egész napos	fél napos		
Pozsonyi kerület	181		181		782		775	7	17059		16919	140	2606	1542
Nagyszombati kerület	289		287	2	743		720	23	14399		14090	309	477	1465
Trencsényi kerület	275		274	1	732		709	23	14503		14031	472	385	1431
Nyitrai kerület	395	1	360	34	862	2	801	59	16497	29	15713	755	435	1675
Zsolnai kerület	325		323	2	899		834,5	64,5	18198		16983	1215	737	1720
Besztercebányai kerület	358		350	8	809		776	33	15134		14586	548	507	1573
Eperjesi kerület	506		465	41	1085		993,5	91,5	20534		19165	1369	323	2056
Kassai kerület	425		404	21	943		914,5	28,5	18011		17599	412	303	1902
Szlovákia - összesen	2754	1	2644	109	6855	2	6523,5	329,5	134335	29	129086	5220	5773	13364

Magánszemélyek által fenntartott óvodák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Óvoda				Osztály				Beiratott gyerekek				Felvételi kérelmek száma	Óvónők száma
	össz	ellátás			össz	ellátás			össz	ellátás				
		bent-laká-sos	egész napos	fél napos		bent-laká-sos	egész napos	fél napos		bent-laká-sos	egész napos	fél napos		
Pozsonyi kerület	19		19		57		57		759		758	1	23	110
Nagyszombati kerület	5		5		11		11		172		172			22
Nyitrai kerület														
Trencsényi kerület	5		5		12		12		213		202	11	10	22
Zsolnai kerület	10		10		22		22		427		427		5	47
Besztercebányai kerület	11		11		17		16	1	281		267	14		31
Eperjesi kerület	12		12		29		28	1	550		532	18	1	55
Kassai kerület	5		5		9		9		147		147			19
Szlovákia - összesen	67		67		157		155	2	2549		2505	44	39	306

Egyházak által fenntartott óvodák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Óvoda				Osztály				Beiratott gyerekek				Felvételi kérelmek száma	Óvónők száma
	össz	ellátás			össz	ellátás			össz	ellátás				
		bent-laká-sos	egész napos	fél napos		bent-laká-sos	egész napos	fél napos		bent-laká-sos	egész napos	fél napos		
Pozsonyi kerület	6		6		17		17		369		369		145	34
Nagyszombati kerület	2		2		8		8		148		148		36	16
Trencsényi kerület														
Nyitrai kerület	7		7		13		13		221		221			25
Zsolnai kerület	4		4		16		15	1	339		327	12		32
Besztercebányai kerület	4		4		7		7		138		138		9	13
Eperjesi kerület	15		15		32		32		688		681	7	31	63
Kassai kerület	10		10		21		21		452		446	6	9	43
Szlovákia - összesen	48		48		114		113	1	2355		2330	25	230	226

Óvodák összesen - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Óvoda				Osztály				Beiratott gyerekek				Felvételi kérelmek száma	Óvónők száma
	össz	ellátás			össz	ellátás			össz	ellátás				
		bent-laká-sos	egész napos	fél napos		bent-laká-sos	egész napos	fél napos		bent-laká-sos	egész napos	fél napos		
Pozsonyi kerület	206		206		856		849	7	18187		18046	141	2774	1686
Nagyszombati kerület	296		294	2	762		739	23	14719		14410	309	513	1503
Trencsényi kerület	275		274	1	732		709	23	14503		14031	472	385	1431
Nyitrai kerület	407	1	372	34	887	2	826	59	16931	29	16136	766	445	1722
Zsolnai kerület	339		337	2	937		871,5	65,5	18964		17737	1227	742	1799
Besztercebányai kerület	373		365	8	833		799	34	15553		14991	562	516	1617
Eperjesi kerület	533		492	41	1146		1053,5	92,5	21772		20378	1394	355	2174
Kassai kerület	440		419	21	973		944,5	28,5	18610		18192	418	312	1964
Szlovákia - összesen	2869	1	2759	109	7126	2	6791,5	332,5	139239	29	133921	5289	5773	13364

A 2010-es állapotot elemezve általános tényként kezelhetjük, hogy a legtöbb óvoda (2754) továbbra is önkormányzati fenntartású (mintegy 96 %), míg magánszemélyek csupán 67, az egyházak pedig mindössze 48 óvodát működtetnek. A magánóvodák között nem találunk nemzetiségi intézményt, egyedül a fővárosban működik egy angol nyelvű óvoda, míg az egyházi fenntartásúak közül is csak 4 magyar nevelési nyelvű.

A legtöbb óvodáskorú gyermek az Eperjesi kerületben él, ennek megfelelően ugyanitt van a legtöbb kisdédóvó intézmény, és itt dolgozik a legtöbb óvónő is. A legkevesebb óvoda a Pozsonyi kerületben található, ott azonban lényegesen magasabb az egy intézményre eső gyerekek száma (88,28), ami kétszeresen meghaladja az Eperjesi kerületben működő csoportok átlagos létszámát. A közigazgatási területek közül a legkevesebb kisgyerek a Trencsényi kerületben található, így óvónőből is itt találjuk a legkisebb létszámú közösséget. Érdekességként megemlíthető, hogy a Nyitrai kerületben van egy olyan óvoda is, amely egész nap üzemel.

Bár a korábbi esztendőkhöz képest visszaesett a gyermekek létszáma, az országban működő óvodák kapacitása nem éri el a kívánt szintet. Ennek következtében több szülő kénytelen kivárni egy-egy hely megüresedését. Ez a gyerekeknek körülbelül 4%-át érinti, a Pozsonyi kerületben azonban meghaladja a tíz százalékot is.

Ha az óvodák nevelési nyelvét vesszük figyelembe, megállapíthatjuk, hogy a Trencsényi és a Zsolnai kerület kivételével minden más közigazgatási területen találunk nemzetiségi, illetve nem szlovák nyelven működő intézményt.

Közülük 78 óvodában folyik vegyes (szlovák és magyar nyelvű) foglalkozás, háromban pedig a szlovák mellett ukrán csoportok működnek. Öt kerület 270 óvodájában kizárólag magyar nyelvű csoportokat találunk, míg az Eperjesi kerület 5 óvodája csakis ukrán nevelési nyelvű. Rajtuk kívül három egyéb nyelvű intézmény várja még a kisgyermeket (Pozsonyban, illetve a Mezőlaborci járásban).

A magyar nyelvű óvodák az ország összes ilyen jellegű intézményének 9,41%-át alkotják, és ha ehhez hozzávesszük a magyar csoportokat is működtető ovikat, akkor elmondhatjuk, hogy gyakorlatilag minden nyolcadik óvodában létezik magyar nyelvű csoport. Ez azért is érdekes, mert a magyar osztályok az összes csoportnak viszont mindössze 7,06%-át adják, a magyar csoportot látogató gyerekek pedig mára már csak 6,09%-ot tesznek ki korcsoportjukon belül.

A kerületi lebontást elemezve elmondhatjuk, hogy a legtöbb magyar óvoda (szám szerint 83) a Nyitrai kerületben található, ezen felül 31 intézmény vegyes (szlovák-magyar), ami összesen 28,36%-a a megye óvodáinak. Az arányokat tekintve ezt is felülmúlja a Nagyszombati kerület, ahol 74 kizárólag magyar intézmény mellett 18-ban folyik még magyar nyelvű foglalkozás. Ez összesen 31,08%-a a megyében működő óvodáknak.

A Kassai kerületben 70, míg a Besztercebányai kerületben 63 óvodában találunk magyar nyelvű csoportot, vagyis hozzávetőlegesen ezen kerületek minden hatodik intézményében van lehetőség a gyermekek magyar csoportba történő beíratására.

A sort a Pozsonyi kerület zárja, ahol 8 magyar óvoda mellett 1 vegyes intézmény van, ám ezek aránya a kerületen belül együttesen is csak 4,37%.

Járási szinten a képzeletbeli rangsort a Dunaszerdahelyi járás vezeti, ahol 73 – kizárólag önkormányzati fenntartású – óvodában található magyar csoport. A további helyeket a Komáromi (45 óvoda), az Érsekújvári (36), majd a Rimaszombati járás (33) foglalja el.

Százalékarányban kifejezve a Dunaszerdahelyi járás óvodáinak mintegy 88%-ában van magyar csoport, illetve csupán 10 kizárólag szlovák csoporttal működő intézmény található a járás kilenc településén.

A magyarok által is lakott területek közül a lista végén a Nyitrai járás kullog, ahol egyetlen vegyes igazgatású óvoda található Kolon községben. Ezt 30 gyerek látogatja, akik közül a statisztikák szerint 11 van a magyar nevelési nyelvű osztályban.

Az egyéb nyelvű óvodák között 3 vegyes szlovák-ukránnal, 5 tisztán ukránnal, valamint 1-1 ruszinnal, bolgárral és angollal találkozhatunk.

Ha a csoportokat, illetve a gyerekek számát vizsgáljuk, hasonló felismerésre juthatunk, mint az óvodák esetében. A Nyitrai kerület 172 csoportjában 2930 gyermek gondozását és nevelését végzik az óvónők, ami abszolút számokban a legmagasabb érték, de az arányokat figyelembe véve e téren is a Nagyszombati kerület vezet. Itt ugyanis 165 magyar osztály működik 2855 gyerekekkel, ami kerületi szinten az óvodások 19,4%-át jelenti.

Már hosszú ideje megfigyelhető viszont – talán a Pozsonyi kerület kivételével – az az érdekes jelenség, hogy a magyar óvodák alacsonyabb létszámokkal működnek. Így lehetséges, hogy míg az osztályok számarányánál pl. a Nyitrai kerületben 19,66%-os mutatót találunk, a gyerekek esetében ez a szám már csupán 17,53%, vagy a Kassai kerületnél a szóban forgó két szám 8,02 %, illetve 6,64%. Ezért nem szabad, hogy megtévesszen bennünket a magyar óvodák magas százalékaránya, mert amint később is látni fogjuk, az utóbbi öt esztendőben fokozatosan csökkent a magyar nemzetiségű, illetve magyar osztályt látogató gyerekek aránya.

2. sz. táblázat

Önkormányzati fenntartású óvodák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Óvodák száma a nevelési nyelv szerint																	
	Összesen	szlovák	%	szlovák - magyar	%	szlovák - ukrán	%	szlovák - német	%	magyar	%	ukrán	%	német	%	egyéb	%	
Pozsony I. körzet				1														
Pozsony II. körzet										1								
Pozsony III. körzet																1		
Szenci járás										7								
Pozsonyi kerület	181	171	94,48	1	0,55					8	4,42					1	0,55	
Dunaszerdahelyi járás				12						61								
Galántai járás				6						13								
Nagyszomati kerület	289	197	68,17	18	6,23					74	25,61							
Trencsényi kerület	275	275	100,00															
Komáromi járás				11						33								
Lévai járás				8						15								
Nyitrai járás				1														
Érsekújvári járás				10						24								
Vágssellyei járás				1						7								
Nyitrai kerület	395	285	72,15	31	7,85					79	20,00							
Zsolnai kerület	325	325	100,00															
Losonci járás				3						8								
Nagytrőcei járás				2						4								
Rimaszombati járás				6						27								
Nagykürtösi járás				2						11								
Besztercebányai kerület	358	295	82,40	13	3,63					50	13,97							
Homonnai járás												1						
Mezőlaborcai járás								2				2					1	
Eperjesi járás								1										
Ólublói járás												2						
Eperjesi kerület	506	497	98,22					3	0,59				5	0,99			1	0,20
Kassa I. körzet				1						1								
Kassa IV. körzet																		
Kassa - vidék				3						8								
Nagyínházyi járás										12								
Rozsnyói járás				4						12								
Töketerbessi járás				7						22								
Kassai kerület	425	355	83,53	15	3,53					55	12,94							
Szlovákia - összesen	2754	2400	87,15	78	2,83	3	0,11			266	9,66	5	0,18			2	0,07	

Magánszemélyek által fenntartott óvodák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Óvodák száma a nevelési nyelv szerint																	
	Összesen	szlovák	%	szlovák - magyar	%	szlovák - ukrán	%	szlovák - német	%	magyar	%	ukrán	%	német	%	egyéb	%	
Pozsony V. körzet																	1	
Pozsonyi kerület	19	18	94,74														1	5,26
Nagyszomati kerület	5	5	100															
Trencsényi kerület	5	5	100															
Nyitrai kerület																		
Zsolnai kerület	10	10	100															
Besztercebányai kerület	11	11	100															
Eperjesi kerület	12	12	100															
Kassai kerület	5	5	100															
Szlovákia - összesen	67	66	98,51														1	1,49

Egyházak által fenntartott óvodák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Óvodák száma a nevelési nyelv szerint																	
	Összesen	szlovák	%	szlovák - magyar	%	szlovák - ukrán	%	szlovák - német	%	magyar	%	ukrán	%	német	%	egyéb	%	
Pozsonyi kerület	6	6	100															
Nagyszombati kerület	2	2	100															
Trencsényi kerület																		
Komáromi járás										1								
Lévai járás										1								
Érsekújvári járás										2								
Nyitrai kerület	7	3	42,86							4	57,14							
Zsolnai kerület	4	4	100															
Besztercebányai kerület	4	4	100															
Eperjesi kerület	15	15	100															
Kassai kerület	10	10	100															
Szlovákia - összesen	48	44	91,67							4	8,33							

Óvodák összesen - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Óvodák száma a nevelési nyelv szerint																	
	Összesen	szlovák	%	szlovák - magyar	%	szlovák - ukrán	%	szlovák - német	%	magyar	%	ukrán	%	német	%	egyéb	%	
Pozsonyi kerület	206	195	94,66	1	0,49					8	3,88					2	0,97	
Nagyszombati kerület	296	204	68,92	18	6,08					74	25,00							
Trencsényi kerület	280	280	100															
Nyitrai kerület	402	288	71,64	31	7,71					83	20,65							
Zsolnai kerület	339	339	100															
Besztercebányai kerület	373	310	83,11	13	3,49					50	13,40							
Eperjesi kerület	533	524	98,31					3	0,56			5	0,94			1	0,19	
Kassai kerület	440	370	84,09	15	3,41					55	12,50							
Szlovákia - összesen	2869	2510	87,49	78	2,72	3	0,10			270	9,41	5	0,17			3	0,10	

2. sz. táblázat

Önkormányzati fenntartású óvodák – a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Osztály és gyerek a nevelési nyelv szerint																Összesen	
	szlovák				magyar				ukrán				egyéb					
	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	gyerek
Pozsony I. körzet	51		1082		2		39											
Pozsony II. körzet	140		3058		2		41											
Pozsony III. körzet	70		1562									2		50				
Szenci járás	106		2190		9		151											
Pozsonyi kerület	767	98,08	16778	98,35	13	1,66	231	1,35				2	0,26	50	0,29		782	17059
Dunaszerdahelyi járás	47		1013		131		2242											
Galántai járás	88		1778		34		613											
Nagyszombati kerület	578	77,79	11544	80,17	165	22,21	2855	19,83									743	14399
Trencsényi kerület	732	100	14503	100,00													732	14503
Komáromi járás	55		1087		75		1334											
Lévai járás	121		2238		28		434											
Nyitrai járás	205		4020		1		11											
Érsekújvári járás	117		2371		49		778											
Vágselelyei járás	51		1169		12		253											
Nyitrai kerület	697	80,86	13687	82,97	165	19,14	2810	17,03									862	16497
Zsolnai kerület	899	100	18198	100,00													899	18198
Losonci járás	73		1352		16		294											
Nagyrócei járás	38		792		7		131											
Rimaszombati járás	65		1249		37		659											
Nagykürtösi járás	42		740		15		146											
Besztercebányai kerület	734	90,73	13904	91,87	75	9,27	1230	8,13									809	15134
Homonnai járás	87		1452						1		19							
Mezőlaborci járás	4		68						7		108		1		12			
Eperjesi járás	218		4378						1		22							
Ólublói járás	67		1278						2		39							
Eperjesi kerület	1073	98,89	20334	99,03					11	1,01	188	0,92	1	0,09	12	0,06	1085	20534
Kassa I. körzet	85		1725		1		23											
Kassa IV. körzet	66		1414		3		64											
Kassa - vidék	122		2306		12		175											
Nagymihályi járás	99		1928		15		221											
Rozsnyói járás	71		1332		15		227											
Töketercebesi járás	98		1821		32		526											
Kassai kerület	865	91,73	16775	93,14	78	8,27	1236	6,86									943	18011
Szlovákia - összesen	6345	92,56	125723	93,59	496	7,24	8362	6,22	11	0,16	188	0,14	3	0,04	62	0,05	6855	134335

Magánszemélyek által fenntartott óvodák – a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Osztály és gyerek a nevelési nyelv szerint																Összesen	
	szlovák				magyar				ukrán				egyéb					
	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	gyerek
Pozsony IV. körzet	14		192										2		17			
Pozsony V. körzet	7		103										2		30			
Pozsonyi kerület	53	92,98	712	93,81									4	7,02	47	6,19	57	759
Nagyszombati kerület	11	100	172	100,00													11	172
Trencsényi kerület	12	100	213	100,00													12	213
Zsolnai kerület	22	100	427	100,00													22	427
Besztercebányai kerület	17	100	281	100,00													17	281
Eperjesi kerület	29	100	550	100,00													29	550
Kassai kerület	9	100	147	100,00													9	147
Szlovákia - összesen	153	97,45	2502	98,16									4	2,55	47	1,84	157	2549

Egyházak által fenntartott óvodák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Osztály és gyerek a nevelési nyelv szerint														Összesen			
	szlovák				magyar				ukrán				egyéb					
	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	gyerek
Pozsonyi kerület	17	100	369														17	369
Nagyszombati kerület	8	100	148														8	148
Komáromi járás					3		60											
Lévai járás	1		18		1		11											
Érsekújvári járás	2		34		3		49											
Nyitrai kerület	6	46,15	101		7	53,85	120	54,30									13	221
Zsolnai kerület	16	100	339														16	339
Besztercebányai kerület	7	100	138														7	138
Eperjesi kerület	32	100	688														32	688
Kassai kerület	21	100	452														21	452
Szlovákia - összesen	107	93,86	2235		7	6,14	120	5,10									114	2355

Magánszemélyek által fenntartott óvodák – a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Osztály és gyerek a nevelési nyelv szerint														Összesen			
	szlovák				magyar				ukrán				egyéb					
	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	gyerek
Pozsony IV. körzet	14		192										2		17			
Pozsony V. körzet	7		103										2		30			
Pozsonyi kerület	53	92,98	712	93,81									4	7,02	47	6,19	57	759
Nagyszombati kerület	11	100	172	100,00													11	172
Trencsényi kerület	12	100	213	100,00													12	213
Zsolnai kerület	22	100	427	100,00													22	427
Besztercebányai kerület	17	100	281	100,00													17	281
Eperjesi kerület	29	100	550	100,00													29	550
Kassai kerület	9	100	147	100,00													9	147
Szlovákia - összesen	153	97,45	2502	98,16									4	2,55	47	1,84	157	2549

Óvodák összesen - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Osztály és gyerek a nevelési nyelv szerint														Összesen			
	szlovák				magyar				ukrán				egyéb					
	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	%	gyerek	%	osztály	gyerek
Pozsonyi kerület	837	97,78	17859	98,20	13	1,52	231	1,27					6	0,70	97	0,53	856	18187
Nagyszombati kerület	597	78,35	11864	80,60	165	21,65	2855	19,40									762	14719
Trencsényi kerület	744	100	14716	100,00													744	14716
Nyitrai kerület	703	80,34	13788	82,47	172	19,66	2930	17,53									875	16718
Zsolnai kerület	937	100	18964	100,00													937	18964
Besztercebányai kerület	758	91,00	14323	92,09	75	9,00	1230	7,91									833	15553
Eperjesi kerület	1134	98,95	21572	99,08					11	0,96	188	0,86	1	0,09	12	0,06	1146	21772
Kassai kerület	895	91,98	17374	93,36	78	8,02	1236	6,64									973	18610
Szlovákia - összesen	6605	92,689	130460	93,70	503	7,06	8482	6,09	11	0,15	188	0,14	7	0,10	109	0,08	7126	139239

A jövő prognosztizálása terén az óvodások korcsoportjának nemzetiségi összetétele az egyik legfontosabb adat. Itt azt tapasztalhatjuk, hogy a gyerekek túlnyomó része (91,85%) szlovák nemzetiségűként van nyilvántartva, így a magyar nemzetiségű gyerekeken kívül (7,15%) más népcsoporthoz tartozó fiatal jóformán csak elvétve találunk. Ez azonban nem teljesen tükrözi a valóságot, hiszen a statisztikák alapján mindössze 620 roma gyermek látogatja az ország óvodáit, miközben a Pozsonyi kerületben a számok

alapján egyetlen roma nemzetiségű óvoda sincs. Ezek után némi fenntartással kell kezelnünk a központi nyilvántartás adatait, de az identitás kérdésével kapcsolatban így is beszédesek a táblázatba foglalt számok, és jól szemléltetik, milyen szinten van jelenleg az országban élő nemzetiségi csoportok öntudata.

Az adatok alapján a Trencsényi, valamint a Zsolnai kerületben szinte homogén szlovák közösség él, hiszen Trencsén környékén a 14671 szlovák óvoda mellett csupán 45 más nemzetiségű gyermeket találunk, Zsolna vidéke pedig a 18887 szlovák nemzetiségű gyereken kívül mindössze 77 egyéb nemzetiségű óvodást tart nyilván, akik elsősorban a roma és cseh közösséghez tartoznak, illetve külföldi állampolgárok.

A legtöbb nem szlovák nemzetiségű óvoda a Nyitrai és a Nagyszombati kerületben él, több mint a gyerekek egy ötöde. Mintegy tízszázaléknyi olyan óvodást találunk a Besztercebányai és a Kassai kerületben, akik valamely kisebbséghez tartoznak.

Számszerűleg a legtöbb magyar gyerek a Nyitrai kerületben van (3529), az arányokat figyelembe véve azonban a Nagyszombati kerületé az elsőség (21,25%). Érdekesség, hogy míg a Trencsényi kerületben 1, a Zsolnaiban pedig 2 óvoda magyar nemzetiségű, addig az Eperjesi kerületben egyetlen magyar gyermeket sem tartanak számon.

A területi lebontást vizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy a magyar gyerekek 35,42%-a él a Nyitrai kerületben, 31,4% a Nagyszombatiban, míg a Besztercebányai kerület a magyar óvodások 15,95%-át, a Kassai pedig 14,85%-át tudhatja magáénak. A Pozsonyi kerületben mindössze 2,35%-a él a magyar nemzetiségüként nyilvántartott óvodáskorú gyermekeknek.

A más nemzetiségűek közül az Eperjesi kerületben találjuk a legtöbb roma, ruszin és ukrán nemzetiségű gyermeket, a Pozsonyi kerületben dominálnak a külföldi – sok esetben állandó lakhellyel rendelkező – gyerekek, valamint a német nemzetiségűek. A cseh és morva nemzetiségüként számon tartott óvodások aránya országos szinten megoszlik, de sehol sem haladja meg a 0,1%-ot, lengyel nemzetiségű óvoda pedig mindössze 8 található az egész ország területén.

E számokból is kitűnik, hogy többnyire csak a magyar nemzetiségű gyerekek adataival tudunk érdemben foglalkozni, illetve csak a magyar nyelven foglalkoztató óvodai csoportok mennyisége számottevő.

Egy pillantást azért mégis érdemes vetni arra a tényre, hogy míg a statisztikák szerint csak 49 ukrán nemzetiségű óvoda van Szlovákiában, az ukrán nevelési nyelvű csoportokat viszont 188 gyerek látogatja. Ez azt igazolja, hogy több szülőnek, illetve nagyszülőnek van még kötődése az illető nemzetiségi csoporthoz. Hasonló a helyzet az egyéb nemzetiségek esetében is.

4. sz. táblázat

Önkormányzati fenntartású óvodák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Gyerek összesen	SZK állam-polgára	Gyerekek száma és aránya nemzetiség szerint															Más állam polgára						
			szlovák	%	cseh, morva	%	magyar	%	ukrán	%	ruszín	%	lengyel	%	német	%	roma	%	egyéb	%	külföldi	%	szlovákiai állandó lakóhelyű	
			Pozsonyi kerület	17059	16960	16630	97,49	11	0,064	230	1,35	6	0,04					6	0,04			77	0,45	99
Nagyszombati kerület	14399	14374	11208	77,84	13	0,090	3126	21,7098	1	0,01				1	0,01			2	0,01389	20	0,14	25	0,17	12
Trencsényi kerület	14503	14498	14465	99,74	5	0,034	1	0,01	2	0,01				5	0,03	7	0,04827	13	0,09	5	0,03	2		
Nyitrai kerület	16497	16448	12972	78,63	7	0,042	3412	20,68	1	0,01				1	0,01	4	0,02	27	0,16367	24	0,15	49	0,30	32
Zsolnai kerület	18198	18191	18130	99,63	13	0,071	2	0,01						2	0,01			37	0,20332	7	0,04	7	0,04	4
Besztercebányai kerület	15134	15119	13431	88,75	5	0,033	1589	10,4995	2	0,01	1	0,01	2	0,01			83	0,54843	6	0,04	15	0,10	11	
Eperjesi kerület	20534	20510	20221	98,48	12	0,058			33	0,16	45	0,22	1	0,005	3	0,01	184	0,89607	11	0,05	24	0,12	15	
Kassai kerület	18011	17993	16276	90,37	11	0,061	1476	8,19	3	0,02				1	0,01	3	0,02	182	1,01049	41	0,23	18	0,10	15
Szlovákia - összesen	134335	134093	123333	91,81003	77	0,057	9836	7,32	48	0,04	46	0,03	8	0,01	24	0,02	522	0,38858	199	0,15	242	0,18	160	

Magánüzemeltetett óvodák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Gyerek összesen	SZK állam-polgára	Gyerekek száma és aránya nemzetiség szerint															Más állam polgára						
			szlovák	%	cseh, morva	%	magyar	%	ukrán	%	ruszín	%	lengyel	%	német	%	roma	%	egyéb	%	külföldi	%	szlovákiai állandó lakóhelyű	
			Pozsonyi kerület	759	685	668	88,01	1	0,13	4	0,53			1	0,13			2	0,26			9	1,19	74
Nagyszombati kerület	172	168	164	95,35	2	1,16	2	1,16													4	2,33		
Trencsényi kerület	213	211	206	96,71													3	1,41	2	0,94	2	0,94	2	
Nyitrai kerület																								
Zsolnai kerület	427	422	420	98,36	2	0,47															5	1,17	1	
Besztercebányai kerület	281	281	281	100																				
Eperjesi kerület	550	549	495	90,00												50	9,09	4	0,73		1	0,18		
Kassai kerület	147	146	144	97,96	1	0,68													1	0,07	1	0,68	1	
Szlovákia - összesen	2549	2462	2378	93,29	6	0,24	6	0,24			1	0,04			2	0,08	53	2,08	16	0,63	87	3,41	20	

Egyházak által fenntartott óvodák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Gyerek összesen	SZK állam-polgára	Gyerekek száma és aránya nemzetiség szerint															Más állam polgára						
			szlovák	%	cseh, morva	%	magyar	%	ukrán	%	ruszín	%	lengyel	%	német	%	roma	%	egyéb	%	külföldi	%	szlovákiai állandó lakóhelyű	
			Pozsonyi kerület	369	369	367	99,46															2	0,54	
Nagyszombati kerület	148	148	147	99,32										1	0,68									
Trencsényi kerület																								
Nyitrai kerület	221	221	103	46,61			117	52,94	1	0,45														
Zsolnai kerület	339	338	337	99,41003	1	0,29															1	0,29	1	
Besztercebányai kerület	138	136	136	98,55																	2	1,45		
Eperjesi kerület	688	688	642	93,31												45	6,54	1	0,15					
Kassai kerület	452	451	446	98,67			3	0,66			2	0,44									1	0,22	1	
Szlovákia - összesen	2355	2351	2178	92,48	1	0,04	120	5,10	1	0,04	2	0,08			1	0,04	45	1,91	3	0,13	4	0,17	2	

Óvodák összesen - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Gyerek összesen	SZK állam-polgára	Gyerekek száma és aránya nemzetiség szerint															Más állam polgára						
			szlovák	%	cseh, morva	%	magyar	%	ukrán	%	ruszín	%	lengyel	%	német	%	roma	%	egyéb	%	külföldi	%	szlovákiai állandó lakóhelyű	
			Pozsonyi kerület	18187	18014	17665	97,13	12	0,07	234	1,29	6	0,03	1	0,005			8	0,04			88	0,48	173
Nagyszombati kerület	14719	14690	11519	78,26	15	0,10	3128	21,25	1	0,007				1	0,007	4	0,03	2	0,014	20	0,14	29	0,20	12
Trencsényi kerület	14716	14709	14671	99,69	5	0,03	1	0,007	2	0,014				5	0,03	10	0,07	15	0,10	7	0,05	4		
Nyitrai kerület	16718	16669	13075	78,21	7	0,04	3529	21,11	2	0,012				1	0,006	4	0,02	27	0,16	24	0,14	49	0,29	32
Zsolnai kerület	18964	18951	18887	99,59	16	0,08	2	0,011						2	0,011			37	0,20	7	0,04	13	0,07	6
Besztercebányai kerület	15553	15536	13848	89,04	5	0,03	1589	10,22	2	0,013	1	0,006	2	0,013			83	0,53	6	0,04	17	0,11	11	
Eperjesi kerület	21772	21747	21358	98,10	12	0,06			33	0,15	45	0,21	1	0,005	3	0,014	279	1,28	16	0,07	25	0,11	15	
Kassai kerület	18610	18590	16866	90,63	12	0,06	1479	7,95	3	0,02	2	0,011	1	0,005	3	0,016	182	0,98	42	0,23	20	0,11	17	
Szlovákia - összesen	139239	138906	127889	91,85	84	0,06	9962	7,15	49	0,04	49	0,04	8	0,006	27	0,019	620	0,45	218	0,16	333	0,24	182	

Érdeemes megfigyelni a 2005 és 2010 közötti változások mértékét is, hiszen az adott korcsoportban általában arányosan csökkent minden nemzetiség jelenléte, a német és a cseh gyerekek száma azonban némileg nőtt, ráadásul az egyéb nemzetiségű és külföldi állampolgárságú gyerekeké viszonylag jelentősen emelkedett.

A szlovák nemzetiségűek számaránya 2010-re a számbeli fogyás ellenére is mintegy 1 százalékkal lett magasabb. A magyar óvodások aránya ellenben 7,15%-ra csökkent, ami a korábbi arányszám 93%-a, a romák esetében pedig még jelentősebb a visszaesés (az előző adat 43%-a).

5. sz. táblázat

Gyerekek megoszlása nemzetiség szerint

Önkormányzati intézmények

Nemzetiség	2005		2010	
	Összesen	%	Összesen	%
szlovák	126836	90,91%	123333	91,81%
magyar	10784	7,73%	9836	7,32%
ukrán	57	0,04%	48	0,04%
német	19	0,01%	24	0,02%
ruszin	65	0,05%	46	0,03%
cseh	52	0,04%	77	0,06%
lengyel	10	0,01%	8	0,01%
roma	1323	0,95%	522	0,39%
egyéb	143	0,10%	199	0,15%
külföldi	227	0,16%	242	0,18%
Összesen	139516	100,00%	134335	100,00%

Egyházi intézmények

Nemzetiség	2005		2010	
	Összesen	%	Összesen	%
szlovák	1352	88,89%	2178	92,48%
magyar	108	7,10%	120	5,10%
ukrán	0	0,00%	1	0,04%
német	0	0,00%	1	0,04%
ruszin	0	0,00%	2	0,08%
cseh	0	0,00%	1	0,04%
lengyel	0	0,00%	0	0,00%
roma	56	3,68%	45	1,91%
egyéb	1	0,07%	3	0,13%
külföldi	4	0,26%	4	0,17%
Összesen	1521	100,00%	2355	100,00%

Magánintézmények

Nemzetiség	2005		2010	
	Összesen	%	Összesen	%
szlovák	687	88,42%	2378	93,29%
magyar	0	0,00%	6	0,24%
ukrán	1	0,13%	0	0,00%
német	0	0,00%	2	0,08%
ruszin	0	0,00%	1	0,04%
cseh	0	0,00%	6	0,24%
lengyel	0	0,00%	0	0,00%
roma	79	10,17%	53	2,08%
egyéb	2	0,26%	16	0,63%
külföldi	8	1,03%	87	3,41%
Összesen	777	100,00%	2549	100,00%

Összesen

Nemzetiség	2005		2010	
	Összesen	%	Összesen	%
szlovák	128875	90,88%	127889	91,85%
magyar	10892	7,68%	9962	7,15%
ukrán	58	0,04%	49	0,04%
német	19	0,01%	27	0,02%
ruszin	65	0,05%	49	0,04%
cseh	52	0,04%	84	0,06%
lengyel	10	0,01%	8	0,01%
roma	1458	1,03%	620	0,45%
egyéb	146	0,10%	218	0,16%
külföldi	239	0,17%	333	0,24%
Összesen	141814	100,00%	139239	100,00%

Ezúttal a magyar nemzetiségű gyerekek óvodai beíratásának vizsgálatát, illetve annak eredményeit is a 2005-ös és 2010-es esztendő összehasonlításával próbáljuk illusztrálni.

6. sz. táblázat

Óvoda

2005															
Kerület	Gyerekek létszáma				Magyar nemzetiségű				Magyar csoportba jár					MCS/MN %-ban	
	összesen	állami	egyházi	magán	összesen	%	állami	egyházi	magán	összesen	%	állami	egyházi		magán
Pozsonyi	15978	15499	282	197	238	1,49	238	0	0	228	1,43	228	0	0	95,80
Nagyszombati	14591	14430	106	55	3414	23,40	3414	0	0	2990	20,49	2990	0	0	87,58
Trencsényi	15179	15089	0	90	3	0,02	3	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Nyitrai	17236	17088	148	0	3862	22,41	3760	102	0	2981	17,30	2878	103	0	77,19
Zsolnai	18796	18376	229	191	0	0,00	0	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Besztercebányai	16143	16032	24	87	1714	10,62	1714	0	0	1293	8,01	1293	0	0	75,44
Eperjesi	23263	22761	415	87	3	0,013	3	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Kassai	20628	20241	317	70	1658	8,04	1652	6	0	1398	6,78	1398	0	0	84,32
Összesen	141814	139516	1521	777	10892	7,68	10784	108	0	8890	6,27	8787	103	0	81,62

2010															
Kerület	Gyerekek létszáma				Magyar nemzetiségű				Magyar csoportba jár					MCS/MN %-ban	
	összesen	állami	egyházi	magán	összesen	%	állami	egyházi	magán	összesen	%	állami	egyházi		magán
Pozsonyi	18187	17059	369	759	234	1,29	230	0	4	231	1,27	231	0	0	98,72
Nagyszombati	14719	14399	148	172	3128	21,25	3126	0	2	2855	19,40	2855	0	0	91,27
Trencsényi	14716	14503	0	213	1	0,01	1	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Nyitrai	16718	16497	221	0	3529	21,11	3412	117	0	2930	17,53	2810	120	0	83,03
Zsolnai	18964	18198	339	427	2	0,01	2	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Besztercebányai	15553	15134	138	281	1589	10,22	1589	0	0	1230	7,91	1230	0	0	77,41
Eperjesi	21772	20534	688	550	0	0,00	0	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Kassai	18610	18011	452	147	1479	7,95	1476	3	0	1236	6,64	1236	0	0	83,57
Összesen	139239	134335	2355	2549	9962	7,15	9836	120	6	8482	6,09	8362	120	0	85,14

Különbség 2005 és 2010 között															
Kerület	Gyerekek létszáma				Magyar nemzetiségű				Magyar csoportba jár					Változás %-ban	
	összesen	állami	egyházi	magán	összesen	%	állami	egyházi	magán	összesen	%	állami	egyházi		magán
Pozsonyi	2209	1560	87	562	-4	-0,20	-8	0	4	3	-0,16	3	0	0	2,92
Nagyszombati	128	-31	42	117	-286	-2,15	-288	0	2	-135	-1,10	-135	0	0	3,69
Trencsényi	-463	-586	0	123	-2	-0,01	-2	0	0	0	0	0	0	0	0,00
Nyitrai	-518	-591	73	0	-333	-1,30	-348	15	0	-51	0,23	-68	17	0	5,84
Zsolnai	168	-178	110	236	2	0,01	2	0	0	0	0	0	0	0	0,00
Besztercebányai	-590	-898	114	194	-125	-0,40	-125	0	0	-63	-0,10	-63	0	0	1,97
Eperjesi	-1491	-2227	273	463	-3	-0,01	-3	0	0	0	0	0	0	0	0,00
Kassai	-2018	-2230	135	77	-179	-0,09	-176	-3	0	-162	-0,14	-162	0	0	-0,75
Összesen	-2575	-5181	834	1772	-930	-0,53	-948	12	6	-408	-0,18	-425	17	0	3,52

A végső következtetés az adatok tükrében mindenképpen az lehet, hogy az arányokat tekintve csökkent azok száma, akik magyar nemzetiségű gyermeküket szlovák vagy egyéb nevelési nyelvű óvodába írták. Érdekes viszont részletesebben is a számok mögé tekinteni.

A legnagyobb számú létszámfogyatkozást az elmúlt öt év során a Nyitrai kerületben tapasztaltuk, ahol jelenleg 333 magyar nemzetiségű óvodással van kevesebb, mint 2005-ben. A Nagyszombati kerületben 286, a Kassai kerületben 179, a Besztercebányai kerületben pedig 125 magyar óvodással lett kevesebb. Az Eperjesi kerületben korábban 3 magyar nemzetiségű gyerek járt óvodába, mára már egyetlen sincs, míg a Zsolnai kerületben 2005-ben nem volt magyar nemzetiségű óvodás, jelenleg viszont 2 fővel számol a statisztika. A főváros környékén gyakorlatilag nem változott a három és hat év közötti magyar nemzetiségű gyerekek száma.

Ha az arányokat vizsgáljuk, akkor a legnagyobb mértékű csökkenés (2,15%) a Nagyszombati kerületben tapasztalható. A fogyás a Nyitrai kerületben is meghaladta az egy százalékot. A többi kerület esetében nem ennyire számottevő az arányok apadása, viszont a Kassai kerület kapcsán elmondható, hogy a magyar nemzetiségű gyerekek részaránya az adott régióban már 8 százalék alá esett vissza.

Amikor a magyar óvodai csoportokat vesszük górcső alá, azt állapíthatjuk meg, hogy a legjelentősebb visszaesés a Kassai (162), valamint Nagyszombati kerületben (135) történt. Nagyjából 2-3 csoportnyi gyerekkel lett kevesebb a Besztercebányai és a Nyitrai kerületekben. Egyedüli pozitív adat a Pozsonyi kerületben található, ahol 2010-ben 3 gyerekkel több járt magyar óvodai csoportba, mint öt esztendővel korábban.

Százalékos növekedés mindössze a Nyitrai kerületben történt, ami részben annak köszönhető, hogy több gyereket írtak magyar egyházi óvodába. A Nagyszombati kerületben ellenben több mint egy százalékponttal csökkent a magyar csoportba járó gyerekek aránya, így kerületi viszonylatban már itt is 20% alá esett a magyar óvodások részaránya.

A legfontosabb számadatokat a táblázat utolsó oszlopában találjuk. Ezek arról tanúskodnak, hogy a magyar nemzetiségű gyerekeknek hány százaléka jár magyar csoportba. E tekintetben a Pozsonyi kerület áll az élen (98,72%), míg a legrosszabb helyzet a Besztercebányai kerületben van (77,41%). Az utolsó öt év adatait összehasonlítva a Nyitrai kerületben történt a legnagyobb arányú pozitív változás. Jelentős növekedés érzékelhető a Nagyszombati és a Pozsonyi kerületekben is. A Kassai kerület az egyetlen olyan régió, ahol a jelenlét arányaihoz képest 2010-ben több magyar gyereket írtak szlovák óvodába, mint 2005-ben.

2.2 Alapiskolák

Az alapiskolák száma a múlt század nyolcvanas éveinek végére jelentősen lecsökkent. A kilencvenes évektől ezzel szemben lehetőség nyílt egyházi és magániskolák létrehozására, s ez újabb emelkedést eredményezett. Mivel azonban a gyerekek száma továbbra is csökkenő tendenciát mutatott, 1999-től napjainkig évente átlagosan 25 iskolával csökkent a szlovákiai hálózatban nyilvántartott intézmények száma.

<i>Év</i>	<i>állami / önkormányzati</i>	<i>magán</i>	<i>egyházi</i>	<i>Összesen</i>
2000	2 350	3	94	2 447
2005	2 173	18	113	2 304
2010	2 063	39	114	2 216

Ez a csökkenés, ha nemzetiségi perspektívából, illetve az iskolák tanítási nyelvének szempontjából is megvizsgáljuk, a szlovák iskolák esetében 9,63%-os, míg a magyar tanítási nyelvűeknél 10,7%. Az ukránok a vizsgált időszakban egy iskolát szüntettek meg a létszámcsökkenés következtében, a németek pedig 2004-től 2 iskolát létrehoztak ugyan, de az egyik később bezárta kapuit. Az újonnan alakult iskolák között a 2008-ban indult angol, ruszin és bolgár intézményeket találjuk, ezek egyenként huszonöt, egy, illetve hat csoporttal működnek.

Év	Szlov.	Magy.	Ukr.	Ném.	Rusz.	Ang.	Bolg.	Szlov.- ang. biligv.	Szlov.- magy.	Szlov.- ukr.	Szlov.- ném.	más	Összesen
2000	2137	271	7	1	0	0	0	0	29	1	0	1	2447
2005	1997	256	7	1	0	0	0	2	35	1	2	3	2304
2010	1931	242	6	1	1	2	1	1	29	1	1	0	2216

Magyarázat a táblázatban található rövidítésekhez: szlov. – szlovák, magy. – magyar, ukr. – ukrán, ném. – német, rusz. – ruszin, ang. – angol, bolg. – bolgár, biligv. – két tanítási nyelvű.

Az osztályok számának visszaesése elsősorban a szlovák iskolákra volt jellemző (5375, ami majdnem 20%). Magyar osztályból 2010-ben 287-tel volt kevesebb, mint tíz évvel korábban, ami 13,15%-os fogyás. A helyzet érdekessége, hogy a legalacsonyabb adatot 2008-ban mérték (1881), azóta minden évben emelkedés mutatkozik, így alakult ki az 1896-os szám.

A 2000-ben nyilvántartott 53 ukrán osztályból mára 34 maradt. Furcsán alakult a német osztályok száma is, hiszen 2000-ben mindössze 4 működött az országban, ezek után a 2004-ben és 2005-ben létrehozott csoportok révén 22-re nőtt a számuk, viszont rögtön a következő esztendőben 13-ra csökkent, ami azóta tartósan megmaradt.

7. sz. táblázat

Önkormányzati fenntartású alapiskolák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Iskola				Osztály			Tanuló					
	összesen	évfolyam			összesen	évfolyam		összesen	ebből lány	0. - 4.		5. - 9.	
		1. - 9.	csak 1. - 4.	csak 5. - 9.		0. - 4.	5. - 9.			összesen	ebből lány	összesen	ebből lány
Pozsonyi kerület	133	107	25	1	1778	904	874	35120	17022	17495	8573	17625	8449
Nagyszombati kerület	231	147	83	1	2244	1079	1165	41064	19931	17874	8685	23190	11246
Trencsényi kerület	188	136	52	0	2232	1017	1215	42420	20615	17787	8755	24633	11860
Nyitrai kerület	294	213	81	0	2894	1347	1547	49939	24329	21372	10461	28567	13868
Zsolnai kerület	246	180	65	1	3017	1410	1607	57843	28242	24934	12278	32909	15964
Besztercebányai kerület	265	162	103	0	2675	1279	1396	49038	23927	22087	10823	26951	13104
Eperjesi kerület	411	212	199	0	3856	1935	1921	72948	35463	33420	16233	39528	19230
Kassai kerület	295	181	114	0	3366	1733	1633	65346	32070	32076	15651	33270	16419
Szlovákia - összesen	2063	1338	722	3	22062	10704	11358	413718	201599	187045	91459	226673	110140

Magánszemélyek által fenntartott alapiskolák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Iskola				Osztály			Tanuló					
	összesen	évfolyam			összesen	évfolyam		összesen	ebből lány	0. - 4.		5. - 9.	
		1. - 9.	csak 1. - 4.	csak 5. - 9.		0. - 4.	5. - 9.			összesen	ebből lány	összesen	ebből lány
Pozsonyi kerület	11	7	3	1	69	45	24	862	396	582	263	280	133
Nagyszombati kerület	1	1	0	0	5	4	1	81	43	67	35	14	8
Trencsényi kerület	3	2	1	0	16	9	7	171	80	80	41	91	39
Nyitrai kerület	1	1	0	0	4	2	2	41	18	13	4	28	14
Zsolnai kerület	6	4	1	1	49	27	22	620	271	315	134	305	137
Besztercebányai kerület	7	5	1	1	34	22	12	483	218	334	147	149	71
Eperjesi kerület	3	3	0	0	26	15	11	333	170	169	86	164	84
Kassai kerület	7	7	0	0	70	43	27	1191	576	743	371	448	205
Szlovákia - összesen	39	30	6	3	273	167	106	3782	1772	2303	1081	1479	691

Egyházak által fenntartott alapiskolák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Iskola				Osztály			Tanuló					
	összesen	évfolyam			összesen	évfolyam		összesen	ebből lány	0. - 4.		5. - 9.	
		1. - 9.	csak 1. - 4.	csak 5. - 9.		0. - 4.	5. - 9.			összesen	ebből lány	összesen	ebből lány
Pozsonyi kerület	11	10	1	0	140	75	65	2898	1512	1549	839	1349	673
Nagyszombati kerület	6	6	0	0	71	31	40	1242	604	533	257	709	347
Trencsényi kerület	8	8	0	0	95	43	52	1836	975	796	426	1040	549
Nyitrai kerület	18	16	2	0	164	75	89	2876	1439	1271	632	1605	807
Zsolnai kerület	18	16	2	0	243	115	128	4514	2240	1976	961	2538	1279
Besztercebányai kerület	11	9	2	0	92	45	47	1584	790	730	362	854	428
Eperjesi kerület	26	17	9	0	225	116	109	4146	2065	1958	968	2188	1097
Kassai kerület	16	14	2	0	177	80	97	3079	1496	1302	628	1777	868
Szlovákia - összesen	114	96	18	0	1207	580	627	22175	11121	10115	5073	12060	6048

Alapiskolák összesen - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Iskola				Osztály			Tanuló					
	összesen	évfolyam			összesen	évfolyam		összesen	ebből lány	0. - 4.		5. - 9.	
		1. - 9.	csak 1. - 4.	csak 5. - 9.		0. - 4.	5. - 9.			összesen	ebből lány	összesen	ebből lány
Pozsonyi kerület	155	124	29	2	1987	1024	963	38880	18930	19626	9675	19254	9255
Nagyszombati kerület	238	154	83	1	2320	1114	1206	42387	20578	18474	8977	23913	11601
Trencsényi kerület	199	146	53	0	2343	1069	1274	44427	21670	18663	9222	25764	12448
Nyitrai kerület	313	230	83	0	3062	1424	1638	52856	25786	22656	11097	30200	14689
Zsolnai kerület	270	200	68	2	3309	1552	1757	62977	30753	27225	13373	35752	17380
Besztercebányai kerület	283	176	106	1	2801	1346	1455	51105	24935	23151	11332	27954	13603
Eperjesi kerület	440	232	208	0	4107	2066	2041	77427	37698	35547	17287	41880	20411
Kassai kerület	318	202	116	0	3613	1856	1757	69616	34142	34121	16650	35495	17492
Szlovákia - összesen	2216	1464	746	6	23542	11451	12091	439675	214492	199463	97613	240212	116879

Az iskolák jelentős része egyébként teljes szervezettségű, ami azt jelenti, hogy az első osztálytól a kilencedikig minden évfolyam megtalálható bennük. Az intézmények egyharmadában – elsősorban a kisebb településeken – csak alsó tagozat működik, illetve mindössze 6 olyan iskola található az országban, ahol csak a felső tagozat osztályait találjuk. A legtöbb kisiskola az Eperjesi kerületben van, melyek a régióban az összes intézmény 47%-át teszik ki. A legkevesebb alsó tagozatos iskola a főváros környékén található, hiszen itt mindössze minden ötödik intézmény tartozik ebbe a kategóriába.

Ami az osztályok számát illeti: országos szinten a felső tagozaton némileg több csoportot mutat ki a statisztika, s ez elsősorban a csökkenő gyereklétszáma utal, hiszen az alsó tagozatos osztályok kisebb létszámmal működhetnek. A helyzet csupán a Pozsonyi, a Kassai és az Eperjesi kerületben eltérő, itt a fiatalabb korosztály alkot több csoportot. Az alsó tagozatos tanulók száma viszont csak a Pozsonyi kerületben magasabb, mint a felső tagozatosoké. Ezzel együtt is Szlovákiában az alapiskolások 54,63%-a látogatja a felső tagozatot.

Ha a nemek arányára is vetünk egy pillantást, azt láthatjuk, hogy minden kerületben a fiúk alkotják a többséget, így országos szinten 51,21%-ot tesznek ki. A legkisebb fölényük a Kassai kerületben tapasztalható.

8. sz. táblázat

Önkormányzati fenntartású alapiskolák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Iskola összesen	Tanítási nyelv szerint																													
		szlovák					szlovák-magyar					szlovák-ukrán					magyar					ukrán					egyéb				
		össz	%	1.-9.	1.-4.	5.-9.	össz	%	1.-9.	1.-4.	5.-9.	össz	%	1.-9.	1.-4.	5.-9.	össz	%	1.-9.	1.-4.	5.-9.	össz	%	1.-9.	1.-4.	5.-9.					
Pozsonyi kerület	133	124	93,23	102	21																										
Nagyszombati kerület	231	167	72,29	113	53	1	1	0,43																							
Trencsényi kerület	188	188	100	136	52																										
Nyitrai kerület	294	219	74,49	159	60		9	3,06	6	3																					
Zsolnai kerület	246	246	100	180	65	1																									
Besztercebányai kerület	265	202	76,23	142	60		11	4,15	6	5																					
Eperjesi kerület	411	401	97,57	205	196						1	0,24	1									6	1,46	5	1						
Kassai kerület	295	246	83,39	162	84		8	2,71	2	6																					
Szlovákia - összesen	2063	1793	86,91	1199	591	3	29	1,41	14	15	1	0,05	1								230	11,15	117	113	6	0,29					

Az országban az osztályok 91,57%-a szlovák tanítási nyelvű, magyarul az iskolai csoportok 8,05%-ban oktatnak, míg a további öt különböző nyelven működő osztályok aránya együttesen is csupán 0,37%-ot tesz ki.

A Nyitrai kerület 663 magyar osztályát jelenleg 10608 tanuló látogatja, a Nagyszombati kerületben 8292 diák található az 527 osztályban. Ez hozzávetőleg 16 tanuló átlagléttszámot jelent. Némileg magasabb az átlag a Besztercebányai és a Kassai kerületek magyar osztályaiban, míg a Pozsonyi kerületben ez a szám csak 13,55 tanuló osztályonként. A szlovák osztályok átlagléttszáma országos szinten ezzel szemben 18,9 diák.

9. sz. táblázat

Önkormányzati fenntartású alapiskolák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Osztály			Tanuló					
	össz	évfolyam		össz	ebből lány	0. - 4.		5. - 9.	
		0. - 4.	5. - 9.			össz	ebből lány	össz	ebből lány
Pozsonyi kerület	1733	881	852	34478	16701	17182	8408	17296	8293
Nagyszombati kerület	1733	821	912	32964	16021	14435	7037	18529	8984
Trencsényi kerület	2232	1017	1215	42420	20615	17787	8755	24633	11860
Nyitrai kerület	2268	1058	1210	39893	19444	17112	8369	22781	11075
Zsolnai kerület	3017	1410	1607	57843	28242	24934	12278	32909	15964
Besztercebányai kerület	2306	1075	1231	42501	20677	18800	9179	23701	11498
Eperjesi kerület	3808	1912	1896	72305	35134	33098	16075	39207	19059
Kassai kerület	3090	1578	1512	60741	29829	29689	14460	31052	15369
Szlovák tanítási nyelvű	20187	9752	10435	383145	186663	173037	84561	210108	102102
Pozsony I körzet	9	4	5	156	82	74	41	82	41
Pozsony II körzet	9	4	5	95	41	39	18	56	23
Szenci járás	22	11	11	291	146	122	65	169	81
Pozsonyi kerület	40	19	21	542	269	235	124	307	145
Dunaszerdahelyi járás	386	195	191	6262	3039	2663	1277	3599	1762
Galántai járás	125	63	62	1838	871	776	371	1062	500
Nagyszombati kerület	511	258	253	8100	3910	3439	1648	4661	2262
Komáromi járás	278	130	148	4669	2224	1952	941	2717	1283
Lévai járás	93	40	53	1368	694	590	303	778	391
Nyitrai járás	25	10	15	220	108	81	34	139	74
Érsekújvári járás	166	80	86	2838	1384	1245	620	1593	764
Vágsellyei járás	64	29	35	951	475	392	194	559	281
Nyitrai kerület	626	289	337	10046	4885	4260	2092	5786	2793
Losonci járás	92	51	41	1549	787	768	402	781	385
Nagyrocei járás	57	22	35	1178	588	423	215	755	373
Rimaszombati járás	189	118	71	3370	1650	1942	952	1428	698
Nagykürtösi járás	31	13	18	440	225	154	75	286	150
Besztercebányai kerület	369	204	165	6537	3250	3287	1644	3250	1606
Kassa I körzet	12	6	6	200	90	93	50	107	40
Košice - vidék	50	32	18	881	425	546	278	335	147
Nagymihályi járás	51	29	22	995	493	511	250	484	243
Rozsnyói járás	58	35	23	910	439	479	226	431	213
Töketerbesi járás	105	53	52	1619	794	758	387	861	407
Kassai kerület	276	155	121	4605	2241	2387	1191	2218	1050
Magyar tanítási nyelvű	1822	925	897	29830	14555	13608	6699	16222	7856
Bártfai járás	6	2	4	59	28	30	14	29	14
Homonnai járás	11	3	8	108	43	35	15	73	28
Mezőlaborci járás	5	2	3	40	20	23	8	17	12
Eperjesi járás	9	4	5	143	67	62	29	81	38
Ólublói járás	3	3		45	23	45	23		
Eperjesi kerület	34	14	20	395	181	195	89	200	92
Ukrán tanítási nyelvű	34	14	20	395	181	195	89	200	92
Késmárki járás	9	4	5	199	120	78	41	121	79
Ólublói járás	4	4		34	18	34	18		
Eperjesi kerület	13	8	5	233	138	112	59	121	79
Német tanítási nyelvű	13	8	5	233	138	112	59	121	79
Mezőlaborci járás	1	1		15	10	15	10		
Eperjesi kerület	1	1		15	10	15	10		
Ruszin tanítási nyelvű	1	1		15	10	15	10		
Pozsony II körzet	5	4	1	100	52	78	41	22	11
Pozsonyi kerület	5	4	1	100	52	78	41	22	11
Angol tanítási nyelvű	5	4	1	100	52	78	41	22	11
Szlovákia - összesen	22062	10704	11358	413718	201599	187045	91459	226673	110140

Egyházak által fenntartott alapiskolák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Osztály			Tanuló					
	össz	évfolyam		össz	ebből lány	0. - 4.		5. - 9.	
		0. - 4.	5. - 9.			össz	ebből lány	össz	ebből lány
Pozsonyi kerület	140	75	65	2898	1512	1549	839	1349	673
Nagyszombati kerület	55	25	30	1050	513	456	219	594	294
Trencsényi kerület	86	39	47	1667	897	720	392	947	505
Nyitrai kerület	127	59	68	2314	1181	1003	505	1311	676
Zsolnai kerület	243	115	128	4514	2240	1976	961	2538	1279
Besztercebányai kerület	90	43	47	1567	782	713	354	854	428
Eperjesi kerület	225	116	109	4146	2065	1958	968	2188	1097
Kassai kerület	158	72	86	2775	1356	1192	581	1583	775
Szlovák tanítási nyelvű	1124	544	580	20931	10546	9567	4819	11364	5727
Puhói járás	9	4	5	169	78	76	34	93	44
Trencsényi kerület	9	4	5	169	78	76	34	93	44
Szlovák és angol tanítási nyelvű	9	4	5	169	78	76	34	93	44
Dunaszerdahelyi járás	16	6	10	192	91	77	38	115	53
Nagyszombati kerület	16	6	10	192	91	77	38	115	53
Komáromi járás	15	9	6	229	92	130	50	99	42
Lévai járás	22	7	15	333	166	138	77	195	89
Nyitrai kerület	37	16	21	562	258	268	127	294	131
Nagykürtösi járás	2	2		17	8	17	8		
Besztercebányai kerület	2	2		17	8	17	8		
Nagymihályi járás	9	4	5	136	63	56	25	80	38
Rozsnyói járás	10	4	6	168	77	54	22	114	55
Kassai kerület	19	8	11	304	140	110	47	194	93
Magyar tanítási nyelvű	74	32	42	1075	497	472	220	603	277
Szlovákia - összesen	1207	580	627	22175	11121	10115	5073	12060	6048

Magánszemélyek által fenntartott alapiskolák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Osztály			Tanuló					
	össz	évfolyam		össz	ebből lány	0. - 4.		5. - 9.	
		0. - 4.	5. - 9.			össz	ebből lány	össz	ebből lány
Pozsonyi kerület	43	30	13	535	238	376	164	159	74
Nagyszombati kerület	5	4	1	81	43	67	35	14	8
Trencsényi kerület	16	9	7	171	80	80	41	91	39
Nyitrai kerület	4	2	2	41	18	13	4	28	14
Zsolnai kerület	49	27	22	620	271	315	134	305	137
Besztercebányai kerület	34	22	12	483	218	334	147	149	71
Eperjesi kerület	26	15	11	333	170	169	86	164	84
Kassai kerület	70	43	27	1191	576	743	371	448	205
Szlovák tanítási nyelvű	247	152	95	3455	1614	2097	982	1358	632
Pozsony II. körzet	20	13	7	277	129	190	88	87	41
Pozsonyi kerület	20	13	7	277	129	190	88	87	41
Angol tanítási nyelvű	20	13	7	277	129	190	88	87	41
Pozsony V. körzet	6	2	4	50	29	16	11	34	18
Pozsonyi kerület	6	2	4	50	29	16	11	34	18
Bolgár tanítási nyelvű	6	2	4	50	29	16	11	34	18
Szlovákia - összesen	273	167	106	3782	1772	2303	1081	1479	691

Pozsonyi kerület	140	75	65	2898	1512	1549	839	1349	673
Nagyszombati kerület	55	25	30	1050	513	456	219	594	294
Trencsényi kerület	86	39	47	1667	897	720	392	947	505
Nyitrai kerület	127	59	68	2314	1181	1003	505	1311	676
Zsolnai kerület	243	115	128	4514	2240	1976	961	2538	1279
Besztercebányai kerület	90	43	47	1567	782	713	354	854	428
Eperjesi kerület	225	116	109	4146	2065	1958	968	2188	1097
Kassai kerület	158	72	86	2775	1356	1192	581	1583	775
Szlovák tanítási nyelvű	1124	544	580	20931	10546	9567	4819	11364	5727
Puhói járás	9	4	5	169	78	76	34	93	44
Trencsényi kerület	9	4	5	169	78	76	34	93	44
Szlovák és angol tanítási nyelvű	9	4	5	169	78	76	34	93	44
Dunaszerdahelyi járás	16	6	10	192	91	77	38	115	53
Nagyszombati kerület	16	6	10	192	91	77	38	115	53
Komáromi járás	15	9	6	229	92	130	50	99	42
Lévai járás	22	7	15	333	166	138	77	195	89
Nyitrai kerület	37	16	21	562	258	268	127	294	131
Nagykürtösi járás	2	2		17	8	17	8		
Besztercebányai kerület	2	2		17	8	17	8		
Nagymihályi járás	9	4	5	136	63	56	25	80	38
Rozsnyói járás	10	4	6	168	77	54	22	114	55
Kassai kerület	19	8	11	304	140	110	47	194	93
Magyar tanítási nyelvű	74	32	42	1075	497	472	220	603	277
Szlovákia - összesen	1207	580	627	22175	11121	10115	5073	12060	6048

Alapiskolák összesen - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Osztály			Tanuló					
	össz	évfolyam		össz	ebből lány	0. - 4.		5. - 9.	
		0. - 4.	5. - 9.			össz	ebből lány	össz	ebből lány
Pozsonyi kerület	1916	986	930	37911	18451	19107	9411	18804	9040
Nagyszombati kerület	1793	850	943	34095	16577	14958	7291	19137	9286
Trencsényi kerület	2334	1065	1269	44258	21592	18587	9188	25671	12404
Nyitrai kerület	2399	1119	1280	42248	20643	18128	8878	24120	11765
Zsolnai kerület	3309	1552	1757	62977	30753	27225	13373	35752	17380
Besztercebányai kerület	2430	1140	1290	44551	21677	19847	9680	24704	11997
Eperjesi kerület	4059	2043	2016	76784	37369	35225	17129	41559	20240
Kassai kerület	3318	1693	1625	64707	31761	31624	15412	33083	16349
Szlovák tanítási nyelvű	21558	10448	11110	407531	198823	184701	90362	222830	108461
Pozsonyi kerület	40	19	21	542	269	235	124	307	145
Nagyszombati kerület	527	264	263	8292	4001	3516	1686	4776	2315
Nyitrai kerület	663	305	358	10608	5143	4528	2219	6080	2924
Besztercebányai kerület	371	206	165	6554	3258	3304	1652	3250	1606
Kassai kerület	295	163	132	4909	2381	2497	1238	2412	1143
Magyar tanítási nyelvű	1896	957	939	30905	15052	14080	6919	16825	8133
Eperjesi kerület	34	14	20	395	181	195	89	200	92
Ukrán tanítási nyelvű	34	14	20	395	181	195	89	200	92
Eperjesi kerület	13	8	5	233	138	112	59	121	79
Német tanítási nyelvű	13	8	5	233	138	112	59	121	79
Eperjesi kerület	1	1		15	10	15	10		
Ruszin tanítási nyelvű	1	1		15	10	15	10		
Pozsonyi kerület	6	2	4	50	29	16	11	34	18
Bolgár tanítási nyelvű	6	2	4	50	29	16	11	34	18
Pozsonyi kerület	25	17	8	377	181	268	129	109	52
Angol tanítási nyelvű	25	17	8	377	181	268	129	109	52
Trencsényi kerület	9	4	5	169	78	76	34	93	44
Szlovák és angol tanítási nyelvű	9	4	5	169	78	76	34	93	44
Szlovákia - összesen	23542	11451	12091	439675	214492	199463	97613	240212	116879

A nemzetiségi indexszámok hasonló képet mutatnak, mint az óvodák esetében, bár az alapiskolákban még némileg nagyobb a magyar nemzetiségűek aránya. Szlovákiában ez idő szerint a tanulók 91,06%-a szlovák nemzetiségű, 8,15% magyar, míg a többi kisebbség közül csupán a roma közelíti meg a negyed százalékot, ami így is csak 1020 tanulót jelent, bár a valóság ismeretében ez a szám alaposan megkérdőjelezhető. Cseh nemzetiségű tanuló minden kerületben található, számuk ezzel együtt is mindössze 443. A többi nemzetiségi csoport létszáma statisztikai szempontból gyakorlatilag elenyésző.

Regionális lebontásban azt látjuk, hogy a Zsolnai és a Trencsényi kerületekben alig van nem szlovák nemzetiségű tanuló, a roma, ruszin és ukrán jelenlét ellenére pedig az Eperjesi kerületben is csak 1,08% a kisebbségekhez tartozók aránya.

Számszerűleg és az arányokat tekintve is a Nyitrai kerületben találjuk a legtöbb magyar tanulót (12139 – 22,97%), hasonló aránnyal büszkélkedhet a Nagyszombati kerület is (22,38%), ott azonban 2654 magyar gyerekkel van kevesebb az alapiskolákban. Jelentős számú magyar tanuló van még a Besztercebányai és a Kassai kerületekben, de az utóbbiban ez már csak 8,72%-ot tesz ki. A Pozsonyi kerületben azonban már

csak 769 magyar nemzetiségű gyereket találunk az alapiskolákban, ráadásul mintegy harminc százalékuk szlovák tanítási nyelvű iskolát látogat. A főváros közelségében a magyar nemzetiségű alapiskolásoknak csupán 2,15%-a él. A magyar tanulók egyharmada lakik a Nyitrai kerületben, valamivel több, mint negyedük a Nagyszombati kerületben, ötödük pedig a Besztercebányai kerületben.

10. sz. táblázat

Önkormányzati fenntartású alapiskolák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Tanulók száma összesen	SZK állam-polgára	Tanulók száma és aránya nemzetiség szerint																Más állam polgára				
			szlovák		cseh, morva		magyar		ukrán		ruszin		lengyel		német		roma		egyéb		külföldi	%	szlovákiai állandó lakhehely
			%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Pozsonyi kerület	35120	34895	33799	96,24	64	0,19	752	2,14	22	0,06	2	0,006	6	0,02	20	0,06	4	0,01	226	0,64	225	0,64	192
Nagyszombati kerület	41064	40984	31508	76,73	61	0,19	9296	22,64	6	0,01			3	0,01	5	0,01	53	0,13	52	0,13	80	0,19	55
Trencsényi kerület	42420	42375	42241	99,58	62	0,15	5	0,01	2	0,00			3	0,01	9	0,02	2	0,00	51	0,12	45	0,11	32
Nyitrai kerület	49939	49845	37997	76,09	57	0,15	11569	23,17	7	0,01			3	0,01	5	0,01	146	0,29	61	0,12	94	0,19	75
Zsolnai kerület	57843	57784	57669	99,70	46	0,08	8	0,01	4	0,01			4	0,01	7	0,01	13	0,02	33	0,06	59	0,10	32
Besztercebányai kerület	49038	48973	41561	84,75	28	0,07	7279	14,84	14	0,03	1	0,002	4	0,01	8	0,02	34	0,07	44	0,09	65	0,13	52
Eperjesi kerület	72948	72869	72260	99,06	54	0,07	8	0,01	100	0,14	162	0,22	6	0,01	6	0,01	239	0,33	34	0,05	79	0,11	58
Kassai kerület	65346	65244	58920	90,17	53	0,18	5747	8,79	37	0,06	6	0,009	1	0,002	15	0,02	385	0,59	80	0,12	102	0,16	83
Szlovákia - összesen	413718	412969	375955	90,87	425	0,10	34664	8,38	192	0,05	171	0,04	30	0,01	75	0,02	876	0,21	581	0,14	749	0,18	579

Magánszemélyek által fenntartott alapiskolák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Tanulók száma összesen	SZK állam-polgára	Tanulók száma és aránya nemzetiség szerint																Más állam polgára					
			szlovák		cseh, morva		magyar		ukrán		ruszin		lengyel		német		roma		egyéb		külföldi	%	szlovákiai állandó lakhehely	
			%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Pozsonyi kerület	862	798	772	89,56			8	0,93	1	0,12			2	0,23	1	0,12	1	0,12	13	1,51	64	7,42	31	
Nagyszombati kerület	81	81	81	100																				
Trencsényi kerület	171	171	169	98,8304					1	0,58									1	0,58				
Nyitrai kerület	41	41	41	100																				
Zsolnai kerület	620	589	589	95																	31	5,00	8	
Besztercebányai kerület	483	481	474	98,14			1	0,21							1	0,21	3	0,62	2	0,41	2	0,41	2	
Eperjesi kerület	333	333	330	99,10	1	0,30											1	0,30	1	0,30				
Kassai kerület	1191	1184	1173	98,49			5	0,42			2	0,17							4	0,34	7	0,59	6	
Szlovákia - összesen	3782	3678	3629	95,95	1	0,03	14	0,37	2	0,05	2	0,05	2	0,05	2	0,05	5	0,13	21	0,56	104	2,75	47	

Egyházak által fenntartott alapiskolák - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Tanulók száma összesen	SZK állam-polgára	Tanulók száma és aránya nemzetiség szerint																Más állam polgára				
			szlovák		cseh, morva		magyar		ukrán		ruszin		lengyel		német		roma		egyéb		külföldi	%	szlovákiai állandó lakhehely
			%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Pozsonyi kerület	2898	2882	2857	98,59	4	0,14	9	0,31	2	0,07					1	0,03			9	0,31	16	0,55	8
Nagyszombati kerület	1242	1239	1045	84,1385	3	0,24	189	18,09											2	0,16	3	0,24	3
Trencsényi kerület	1836	1834	1834	99,8911																	2	0,11	2
Nyitrai kerület	2876	2869	2295	79,7983	1	0,03	570	24,84					1	0,03					2	0,07	7	0,24	6
Zsolnai kerület	4514	4509	4498	99,6455	2	0,04	2	0,04									1	0,02	6	0,13	5	0,11	1
Besztercebányai kerület	1584	1582	1529	96,53	4	0,25	48	3,03											1	0,06	2	0,13	2
Eperjesi kerület	4146	4142	3999	96,45	3	0,07					5	0,12					135	3,26			4	0,10	3
Kassai kerület	3079	3069	2743	89,09			319	10,36	3	0,10					1	0,03	3	0,10			10	0,32	3
Szlovákia - összesen	22175	22126	20800	93,80	17	0,08	1137	5,13	5	0,02	5	0,02	1	0,005	2	0,01	139	0,63	20	0,09	49	0,22	27

Alapiskolák összesen - a 2010. szeptember 15-én érvényes állapot szerint

Közigazgatási terület	Tanulók száma összesen	SZK állam-polgára	Tanulók száma és aránya nemzetiség szerint																Más állam polgára				
			szlovák		cseh, morva		magyar		ukrán		ruszin		lengyel		német		roma		egyéb		külföldi	%	szlovákiai állandó lakhehely
			%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Pozsonyi kerület	38880	38575	37428	96,27	68	0,17	769	1,98	25	0,06	2	0,005	8	0,02	22	0,06	5	0,01	248	0,64	305	0,78	231
Nagyszombati kerület	42387	42304	32634	76,99	64	0,15	9485	22,38	6	0,01			3	0,01	5	0,01	53	0,13	54	0,13	83	0,20	58
Trencsényi kerület	44427	44380	44244	99,59	62	0,14	5	0,01	3	0,01			3	0,01	9	0,02	2	0,00	52	0,12	47	0,11	34
Nyitrai kerület	52856	52755	40333	76,31	58	0,11	12139	22,97	7	0,01			4	0,01	5	0,01	146	0,28	63	0,12	101	0,19	81
Zsolnai kerület	62977	62882	62756	99,65	48	0,08	10	0,02	4	0,01			4	0,01	7	0,01	14	0,02	39	0,06	95	0,15	40
Besztercebányai kerület	51105	51036	43564	85,24	32	0,06	7328	14,34	14	0,03	1	0,002	4	0,01	9	0,02	37	0,07	47	0,09	69	0,14	56
Eperjesi kerület	77427	77344	76589	98,92	58	0,07	8	0,01	100	0,13	167	0,22	6	0,01	6	0,01	375	0,48	35	0,05	83	0,11	61
Kassai kerület	69616	69497	62836	90,26	53	0,08	6071	8,72	40	0,06	8	0,011	1	0,001	16	0,02	388	0,56	84	0,12	119	0,17	92
Szlovákia - összesen	439675	438773	400384	91,06	443	0,10	35815	8,15	199	0,05	178	0,04	33	0,01	79	0,02	1020	0,23	622	0,14	902	0,21	653

Az utóbbi öt esztendő alatt 17,38%-kal csökkent az alapiskolás tanulók száma, nem változott viszont a szlovák nemzetiségűek aránya. Némileg kisebb arányban csökkent a magyar kisebbséghez tartozók száma, a másik oldalon azonban 63%-kal lett alacsonyabb a roma alapiskolások száma, amiről persze már többször megállapítottuk, hogy főképp statisztikai anomália. Számbelileg több lett az elmúlt öt évben a külföldi, és meglepő módon a lengyel nemzetiségű tanulók száma is emelkedett.

11. sz. táblázat

Tanulók megoszlása nemzetiség szerint

Állami intézmények

Nemzetiség	2005		2010	
	Összesen	%	Összesen	%
szlovák	459065	90,84%	375955	90,87%
magyar	41235	8,16%	34664	8,38%
ukrán	381	0,08%	192	0,05%
német	89	0,02%	75	0,02%
ruszin	198	0,04%	171	0,04%
cseh	592	0,12%	425	0,10%
lengyel	24	0,00%	30	0,01%
roma	2656	0,53%	876	0,21%
egyéb	421	0,08%	581	0,14%
külföldi	717	0,14%	749	0,18%
Összesen	505378	100,00%	413718	100,00%

Egyházi intézmények

Nemzetiség	2005		2010	
	Összesen	%	Összesen	%
szlovák	23952	95,15%	20800	93,80%
magyar	1045	4,15%	1137	5,13%
ukrán	3	0,01%	5	0,02%
német	14	0,06%	2	0,01%
ruszin	7	0,03%	5	0,02%
cseh	19	0,08%	17	0,08%
lengyel	1	0,00%	1	0,00%
roma	86	0,34%	139	0,63%
egyéb	25	0,10%	20	0,09%
külföldi	20	0,08%	49	0,22%
Összesen	25172	100,00%	22175	100,00%

Magánintézmények

Nemzetiség	2005		2010	
	Összesen	%	Összesen	%
szlovák	1553	94,81%	3629	95,95%
magyar	5	0,31%	14	0,37%
ukrán	1	0,06%	2	0,05%
német	2	0,12%	2	0,05%
ruszin	2	0,12%	2	0,05%
cseh	1	0,06%	1	0,03%
lengyel	3	0,18%	2	0,05%
roma	16	0,98%	5	0,13%
egyéb	16	0,98%	21	0,56%
külföldi	39	2,38%	104	2,75%
Összesen	1638	100,00%	3782	100,00%

Összesen

Nemzetiség	2005		2010	
	Összesen	%	Összesen	%
szlovák	484570	91,05%	400384	91,06%
magyar	42285	7,95%	35815	8,15%
ukrán	385	0,07%	199	0,05%
német	105	0,02%	79	0,02%
ruszin	207	0,04%	178	0,04%
cseh	612	0,11%	443	0,10%
lengyel	28	0,01%	33	0,01%
roma	2758	0,52%	1020	0,23%
egyéb	462	0,09%	622	0,14%
külföldi	776	0,15%	902	0,21%
Összesen	532188	100,00%	439675	100,00%

Az iskolások esetében is érdemes vizsgálni az identitás kérdését, ami főleg azon mérhető le, milyen tanítási nyelvű iskolát látogatnak a kisebbségekhez tartozó gyerekek. Előtte viszont egy pillantást érdemes vetni az utóbbi évek létszámváltozásaira is.

12. sz. táblázat

Alapiskola

2005															
Kerület	Tanulók létszáma				Magyar nemzetiségű					Magyar osztályba jár				MO/MN %-ban	
	összesen	állami	egyházi	magán	összesen	%	állami	egyházi	magán	összesen	%	állami	egyházi		magán
Pozsonyi	45534	42074	3050	410	1057	2,32	1047	8	2	730	1,60	730	0	0	69,06
Nagyszombati	51870	50450	1420	0	11770	22,69	11600	170	0	10069	19,41	9899	170	0	85,55
Trencsényi	58081	55694	2321	66	8	0,01	8	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Nyitrai	65280	62044	3236	0	14713	22,54	14201	512	0	12337	18,90	11856	481	0	83,85
Zsolnai	76720	71137	5107	476	7	0,01	7	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Besztercebányai	62010	60309	1602	99	7790	12,56	7744	46	0	6845	11,04	6821	24	0	87,87
Eperjesi	93331	88214	5117	0	8	0,009	8	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Kassai	79362	75456	3319	587	6932	8,73	6620	309	3	5336	6,72	5035	301	0	76,98
Összesen	532188	505378	25172	1638	42285	7,95	41235	1045	5	35317	6,64	34341	976	0	83,52

2010															
Kerület	Gyerekek létszáma				Magyar nemzetiségű					Magyar osztályba jár				MO/MN %-ban	
	összesen	állami	egyházi	magán	összesen	%	állami	egyházi	magán	összesen	%	állami	egyházi		magán
Pozsonyi	38880	35120	2898	862	769	1,98	752	9	8	542	1,39	542	0	0	70,48
Nagyszombati	42387	41064	1242	81	9485	22,38	9296	189	0	8292	19,56	8100	192	0	87,42
Trencsényi	44427	42420	1836	171	5	0,01	5	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Nyitrai	52856	49939	2876	41	12139	22,97	11569	570	0	10608	20,07	10046	562	0	87,39
Zsolnai	62977	57843	4514	620	10	0,02	8	2	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Besztercebányai	51105	49038	1584	483	7328	14,34	7279	48	1	6554	12,82	6537	17	0	89,44
Eperjesi	77427	72948	4146	333	8	0,01	8	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Kassai	69616	65346	3079	1191	6071	8,72	5747	319	5	4909	7,05	4605	304	0	80,86
Összesen	439675	413718	22175	3782	35815	8,15	34664	1137	14	30905	7,03	29830	1075	0	86,29

Különbség 2005 és 2010 között															
Kerület	Gyerekek létszáma				Magyar nemzetiségű					Magyar osztályba jár				Változás %-ban	
	összesen	állami	egyházi	magán	összesen	%	állami	egyházi	magán	összesen	%	állami	egyházi		magán
Pozsonyi	-6654	-6954	-152	452	-288	-0,34	-295	1	6	-188	-0,21	-188	0	0	1,42
Nagyszombati	-9483	-9386	-178	81	-2285	-0,31	-2304	19	0	-1777	0,15	-1799	22	0	1,87
Trencsényi	-13654	-13274	-485	105	-3	0,00	-3	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Nyitrai	-12424	-12105	-360	41	-2574	0,43	-2632	58	0	-1729	1,17	-1810	81	0	3,54
Zsolnai	-13743	-13294	-593	144	3	0,01	1	2	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Besztercebányai	-10905	-11271	-18	384	-462	1,78	-465	2	1	-291	1,79	-284	-7	0	1,57
Eperjesi	-15904	-15266	-971	333	0	0,00	0	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00
Kassai	-9746	-10110	-240	604	-861	-0,01	-873	10	2	-427	0,33	-430	3	0	3,88
Összesen	-92513	-91660	-2997	2144	-6470	0,20	-6571	92	9	-4412	0,39	-4511	99	0	2,77

A táblázatban foglalt adatok alapján a legnagyobb mértékben az Eperjesi kerületben csökkent az alapiskolások száma, a legkisebb fogyás a Pozsonyi kerületben tapasztalható. A magyar nemzetiségűek esetében a Nyitrai kerületben esett vissza leginkább a tanulói létszám, paradox módon az arányuk így is 0,43%-kal emelkedett. A Nagyszombati kerület csökkenése 2285 fő volt, s ez az arányokat tekintve nagyjából megegyezik a Pozsonyi kerület 288 fős fogyásával. A legnagyobb mértékű emelkedést a Besztercebányai kerületben mérhettük, ahol 1,78%-kal lett magasabb a magyarok jelenléte.

Az egyházi és magániskolákba ma több magyar gyerek jár, mint öt évvel ezelőtt. A helyzet érdekessége azonban, hogy a nyelvvel szorosan összekapcsolható vallási nevelés ellenére 62 magyar nemzetiségű tanuló szlovák iskolába jár, ami főképp a Besztercebányai kerületre jellemző. Fordított a helyzet a Nagyszombati kerületben, ahol hárommal több a magyar tanítási nyelvű egyházi iskolát látogató gyerek, mint a magyar nemzetiségű az ilyen jellegű intézményekben.

Magániskolába mostanság 14 magyar nemzetiségű gyerek jár, ám mivel magyar nyelven efféle iskola nem létezik, mindegyikük szlovák nyelven tanul.

A magyar osztályt látogató tanulók száma az elmúlt időszakban évről évre apadt, így mára már csak 30905 gyereket számol a statisztika. Ennek ellenére arányuk ismét meghaladta a 7 százalékot. A magyar nemzetiségű tanulók közül 4910 jár szlovák iskolába, velük együtt 8,15% a magyarok aránya az adott korosztályban.

A beíratási adatok elemzése azt mutatja, hogy minden kerületben javult a statisztika, ami nagy valószínűséggel részben a különböző, szülőket célzó programoknak, részben pedig annak a ténynek köszönhető, hogy a létszámfogyás elérhetett egy olyan kritikus határt, amikor már a nemzetiségüket tudatosan ápoló egyének vannak túlsúlyban, akiknek fontos az anyanyelvi oktatás választása. A legjelentősebb emelkedést a Kassai kerületben mérhetjük, ahol már csak minden ötödik magyar gyereket íratják szlovák iskolába, a legjobb arány pedig már évek óta a Besztercebányai kerületben tapasztalható, ahol gyakorlatilag tíz magyar tanulóból csupán egy nem az anyanyelvén sajátítja el a jövője szempontjából fontos ismereteket. A sorban a Nagyszombati kerület (87,42%) minimális különbséggel előzi meg a Nyitrai kerületet (87,39%), a legrosszabb helyzet ezzel szemben a főváros közelségében mutatkozik, ahol majdnem 30%-nyi a szlovák iskolába íratott magyar tanulók aránya.

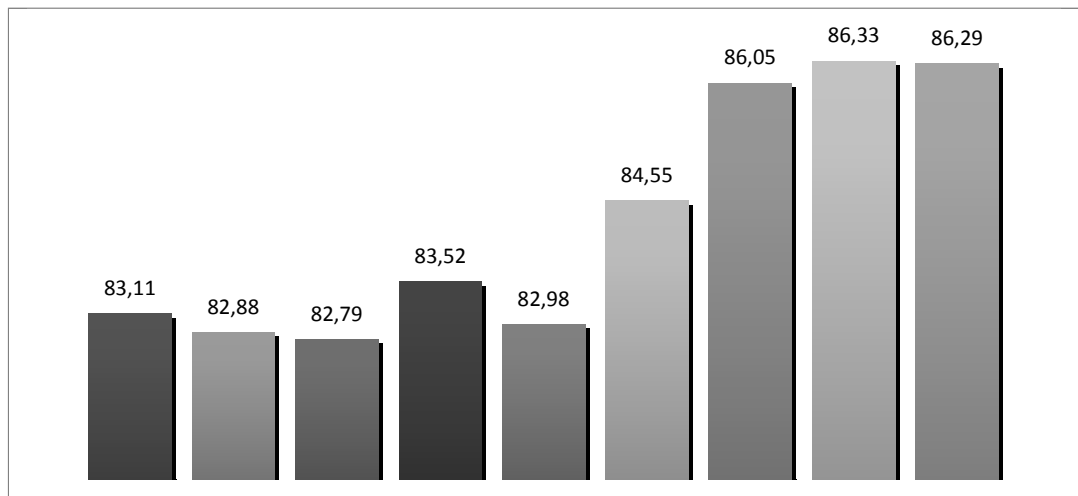
Az identitás kérdésével kapcsolatban fontos válaszokat kaphatunk annak a ténynek az elemzéséből, milyen arányban adták a szlovákiai magyar nemzeti közösséghez tartozó szülők nem anyanyelvi iskolába gyermekeiket. Ha egy hosszabb időszakot veszünk górcső alá, határozottabban kirajzolódik a tendencia. Ezért ha a 2002-től kezdődő ciklus adatait elemezzük, azt figyelhetjük meg, hogy időszakos minimális csökkenés után 2005-ben volt egy kisebb pozitív kiugrás, majd igazából 2007-től emelkedik jelentősen a grafikon görbéje. Ennek eredményeképpen nyolc esztendő alatt több mint 3 százalékkal nőtt a magyar iskolába íratott magyar nemzetiségű gyerekek aránya. Ez a nemzeti közösség vezetőinek mindenképpen fontos adat lehet, de mélyebb analízist igényel.

13. sz. táblázat

Év	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
MOT/MNT (%-ban)	83,11	82,88	82,79	83,52	82,98	84,55	86,05	86,33	86,29

MOT - magyar osztályt látogató tanuló

MNT - magyar nemzetiségű tanuló

3. Zárszó

Ha a nemzetiségi közoktatás alakulását vizsgáljuk, elsőrendű szándékunk mindössze annyi lehet, hogy bemutassuk a legfontosabb adatokat, valamint a folyamatok irányát. Az alapos, részletekbe menő elemzés egyébiránt is a népszámlálás szakembereinek feladata lenne, amely során a felsorolt tényeket és érveket összevetik a népszámlálási adatokkal és a prognosztikai jelentésekkel. E nélkül minden vizsgálódás csupán töredékes lehet. Így amennyiben az olvasónak hiányérzete maradt e tanulmány végigolvasása után, ez csupán ennek a parcialitásnak a következménye. Célunk egyébiránt is csak az volt, hogy a tények továbbgondolására és együttes válaszkeresésre buzdítsunk mindenkit, aki érdeklődik a nemzetiségek helyzete iránt.